

a célt szolgálja, hogy a felperes támadását maga felől elhárítsa. A Reichsgericht utolsónak említett tételével kapcsolatban legyen szabad hivatkoznom a „Védő és támadó igények” címen közzétett dolgozatomra (Jogt. Közlöny 1923. évf., amelynek alaptétele volt, hogy a védőigények elvileg kevesebb előföltételtől függően érvényesíthetők, mint a támadóigények. Bizonyára más lett volna a RG. döntése, ha a felperes ügyleti uton jutott volna az autó birtokába és a viszkonkereset az autó kiadására lényegileg támadó-igényként jelentkeznek. B. S.

Egyesülési jog és kötbér. Egy német munkaadó-szövetség a munkások bérkövetelése miatt kizárást rendelt; a szövetség egyik tagja a kizárást eleinte foganatosította, de később megszüntette. Az egyesület alapszabályai értelmében 3000 aranymárka kötbért perelt. A két alsó-bíróság a keresetet elutasította; a Reichsgericht (IV. 154/25.) a felülvizsgálatnak helyt adva, az ítéletet feloldotta. A Reichsgericht indokaiból kiemeljük a következőket: Egy újabb német törvény kifejezetten elismeri a munkaadók és munkások egyesülési jogát. Az egyesülési szabadság lényegét és célját csak azáltal éri el, ha ez a szabadság magában foglalja azokat a további jogosultságokat, amelyekkel az egyesülés céljai hatályosan és jogérvényesen elérhetők. Az egyesülési jog tökéletlen árnyék-kép maradna, ha nem ismernők el az egyesület jogát, hogy az egyesülés célja ellen vétő tagokkal szemben kötbért kössön ki. Az ipártörvénynek az ilyenü igények birói érvényesítését kizáró rendelkezése hatályon kívül helyezettnek tekintendő. A Reichsgericht eddigi álláspontját ez az ítélet feladja. Egyetlen megszorítást hagy fenn csupán az ítélet, hogy a BGB. 138. §-a alapján (a jó erkölcsökbe ütköző ügylet érvénytelen) adott esetben a kötbér kikötés érvényessége vitatható. Hogy mikor és mily körülmények között válik az ezen ítélet szerint elvileg megengedett kötbérkikötés a jó erkölcsökbe ütközővé, arról az ítélet nem tartalmaz semmiféle irányítást. Ezzel az ítélettel a Reichsgericht a sokat vajudó kérdés egy újabb állomásához ért el. Csak konstatálni kívánjuk, hogy az állami beavatkozás elvi szempontja helyett ez az ítélet az erők szabad versenyének elvi alapjára helyezkedett. B. S.

Angol joggyakorlat.

Az áru átvételére s az átvétel időpontjáig a veszélynek viselésére vonatkozó joggyakorlat nagyjából megegyezik a kontinentális országok birói gyakorlatával, így pl. a szilárdan beépített gép eladása kapcsán a beépítésből való kibontás alkalmával támadt véletlen baleset és károsodás feltétlenül az eladót terheli (I. Underwood Lim. v. Burgh Castle Brick. Cement Syndicate 91., L. J. K. B. 355., C. A. Law Journal Reports 91. sz. 1922.). Figyelemre méltó azonban a Court of Appeal (Fellebbezési bíróság) 1921. évi 90., L. J. K. B. 644—2., K. B. 237. sz. helybenhagyó ítélete a Curren v. Midland Great Western Co. of Ireland ügyben (hasonlóan a Smith Lim. v. Great Western Railway ügy 91., L. J. K. B. 423—H. L. E., mely szerint: nem felelős a vasut az áru elvesztéséért, ha kikötés szerint csupán alkalmazottjainak szándékos magatartásából eredő károkért kell felelnie s az áru elvesztésének körülményeit — ezzel együtt pedig a